

ANKARALI SANATÇI İNİSİYATİFLERİ ÜZERİNE NOTLAR

FIRAT ENGİN

Dr., Sanatçı

firatengin@gmail.com

Öz

Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi 6 Nisan – 3 Mayıs 2015 tarihleri arasında, Ankara Cermodern’de ‘Kentsel Adalet’ başlıklı bir sergi düzenledi. Bu sergi kapsamında kentin bileşenleri arasında yer alan ‘Sanatçı İnisiyatif’lerine de bir çağrıda bulunarak bu sergide yer almaları için davette bulundu. Bu etkinlik, akademik alan ile akademik alanın dışında kendini var etmeye çalışan bağımsız inisiyatiflerin belki de ilk kez kurumsal bir çatı altında bir araya geldiği bir platform olarak dikkat çekiciydi. Böylece akademik ortamın da, akademik ortama mesafeli duran sanatçı inisiyatiflerinin de kent ölçeğinde paydaş olarak oluşturduğu sergi, konu hakkında muhataplarına daha katmanlı, perspektifi daha geniş bir okuma izleği sunma olanağı sağladı. Bu yazı da, kısa tarihlerinde uzun yol alan Ankara merkezli bağımsız sanatçı inisiyatiflerine odaklanmaktadır. Bu bağlamda ilk olarak inisiyatif olgusunun tarihsel uzantılarına değinmek ve kavramsal boyutlarını açıklamak, sonrasında da bahsedilen oluşumların süreçlerini, pratiklerini araştırmak, stratejilerini, yöntemlerini değerlendirmek sanatın birçok dinamiği üzerinden alternatif tartışmalara olanak sağlayabilir.

Anahtar Kelimeler: sanatçı inisiyatifleri, sanat tarihi, güncel sanat, kent, alternatif eleştiri

NOTES ON ARTIST INITIATIVES FROM ANKARA

Abstract

Hacettepe University, Faculty of Fine Arts organized an exhibition entitled 'Urban Justice' in Ankara Cermodern between 6 April and 3 May 2015. In the scope of this exhibition, an invitation was made to the 'Artist Initiatives,' which are among the components of the city, calling them to participate in this exhibition. The event was noteworthy as a platform, where the academic field and independent initiatives trying to exist outside the academic field came together, perhaps for the first time under an institutional framework. Thus, the exhibition, formed both by the academic environment and the artist initiatives that remain distant from the academic environment as stakeholders in the city scale, offered the opportunity of providing its addressees with a more layered reading path from a broader perspective.

This article also focuses on Ankara-based independent artist initiatives that have moved forward to a great extent in a short period. In this context, first of all, touching on historical extensions of the concept of initiative and explaining its conceptual dimensions and then exploring the processes and practices of the mentioned formations as well as evaluating their strategies and methods are likely to allow alternative discussions through a great many dynamisms of art.

Key Words: artist initiatives, art history, current art, city, alternative criticism.

İnisiyatif Olgusunun Kavramsal Temelleri

Alternatif oluşturma, bağımsız olma üzerine konumlanan 'inisiyatif' kavramının kökleri, Paris'te düzenlenen 19.yy. salon sergilerine kadar dayanmaktadır. Salon sergilerinin dönemin en popüler sanat etkinlikleri haline gelmesiyle, bu sergilere sanatçıların katılım talepleri oldukça artmıştır. "Zaman içinde artan başvurular dolayısıyla Paris'te Salon sergilerine 3000 başvuru" (Bursalı, 2013, s.15) reddedilmiştir. Bu reddedilen sanatçıların başlattığı karşı kampanya sonucu 'reddedilenler salonu' başlığı altında 'resmi salon'a alternatif bir sergi düzenlenmiştir" (Bursalı, 2013, s.15). Yine aynı dönemde bu alternatif serginin yanı sıra, Fransız Ressam Gustave Courbet, "1855 yılında Paris Dünya Fuarına kabul edilmeyen resimleri ile kişisel sergisi 'Gerçeklik Pavyonu'nu açmış ve böylece bağımsız bir tavır sergileyerek otorite dışında da sanatsal anlayışın var olduğunu vurgulamıştır" (Bursalı, 2013, s.15). Bu örneklerden anlaşılacağı üzere sanatın kurumsal otoritesine karşı alternatif stratejiler, 19.yy'da temellenmiştir. İngiliz Sanat Tarihçisi Norbert Lynton' a göre 19.yy.'ı;

Romantizm dediğimiz ve Fransız Devrimi ile Sanayi Devrimini içeren; öte yandan Rousseau'nun uygar toplumun değerlerini reddetmesini, Beethoven'ın geleneksel biçimlerle uyum ve üslup kurallarını reddetmesini, Wordsworth'ün şiir malzemesi olarak halkın konuştuğu dil yerine yüceltilmiş bir dili reddetmesini, Goethe ve başkalarının bir sanat yapıtının kaynağının herhangi bir dış etken ya da dürtü değil de, bilinçaltı olduğunu anlamasını içeren bir dönem izledi (Lynton, 1991, s.13).

Öyleyse denebilir ki, 19.yy'ın son çeyreği ve 20.yy. sanatı, ezberlenmiş kurallara alternatif üreten, onun sınırlarını genişleten, yeni alan ve anlam arayışları üzerine daha bağımsız yollar izleyen sanatçıların tarihidir. Bu yenilikçi sanatçılar hem bireysel, hem de zaman zaman kolektif birlikler üzerinden hareket etmişlerdir. Örneğin; 1874 yılında kurulan 'Adsız Sanatçılar Birliği', 1890'da bir araya gelen 'Nebiler' grubu, 1905'te kurulan 'Die Brücke' grubu gibi.

Görsel 1. Gustave Courbet, 1849-1850, Ornans'ta Cenaze / Un enterrement a Ornans. Wikipedia. Erişim: 17.07.2017. https://tr.wikipedia.org/wiki/Gustave_Courbet

Bu gruplar arasında 'Die Brücke' oldukça dikkat çekici özelliklere sahiptir: 1905'te Dresden'de Alman Ressam Ernst Ludwig Kirchner ve arkadaşları tarafından ortak bir amaç altında toplanılarak kurulan bu grubun karşı çıktığı ve ön plana çıkarmaya çalıştığı değerler,

modern sanat açısından son derece önemli yenilikçi hamleler olarak görülmektedir: Grubun, sanat yapıtının yüceliğine, asillğine karşı ilkel bir anlayışla, daha çok yaşamla ilintili yeni plastik değerler önermesi ve sanat yapıtını sorgulamasının ötesinde zamanın gençlerini de nasıl etkilediği ve bir araya getirdiği, önemli özellikleri arasındadır. Bu bağlamda Kirchner'in gençlere dönük, onların yaratıcı arzularını tetikleyecek bir bildiriye kaleme aldığını görürüz:

İlerlemeye, sezgili ve yaratıcı bir yeni kuşağa inandığımız için, bütün gençleri birleşmeye çağırıyoruz. Geleceğin kurucusu olan biz gençler, eski yerleşmiş güçlere karşı yaşama ve çalışma özgürlüğü istiyoruz. Doğrudan doğruya ve ikiyüzlülüğe kapılmadan içindeki yaratma gücünü duyan herkes aramıza katılabilir (Lynton, 1991, s.35).

Modern sanatın tarihine baktığımızda Kirchner'in çağrısının karşılık bulduğunu görürüz; 20.yy.'da etkili manifestolarla ardı ardına ortaya çıkan sanat akımları, sanatta bir çok radikal ve yenilikçi hareketin önünü açmıştır.

20.yy.'ın ikinci yarısına geldiğimizde ise, 60'lı ve 70'li yıllardan sonra bireysel özgürlüklerin geliştiği, neo-liberal ekonomi politikalarının küresel olarak yayıldığı, toplumlardan gelen eşitlik, özgürlük, cinsiyet, savaş karşıtlığı vb. kavramlar üzerine yükselen direniş ve karşı hareketlerin görüldüğü zamanlarda sanatta da Eylemler, Fluxus, Kavramsal Sanat, Süreç Sanatı, Vücut Sanatı, Arazi Sanatı vb. hareketlerin ortaya çıktığını görürüz. Bu özgürlükçü toplumsal hareketlere ve sanattaki anlatım çeşitliliğinin gelişmesine paralel olarak, sanatçı inisiyatiflerinin sayıca çoğaldığını ve sanat üzerinde daha aktif roller aldıklarını düşünmek yanlış olmaz. Örneğin; sanatta cinsel ayrımcılığa bir başkaldırı ve direniş göstermek üzere çalışan 'Guerrilla Girls' 1990'lı yıllarda birçok performans, eylem vb. etkinlikler düzenlemiştir. Bu etkinliklerle, hem feminist sanat açısından güçlü bir referans olmuşlar hem de alternatif, muhalif yaklaşımlarıyla sanat dünyasında oldukça ses getiren saptamaları da açığa çıkartmışlardır. Türkiye'de ise 'Direniş İstanbul' grubu 11. İstanbul Bienali'nin açılışında sermaye ve sanat ilişkisini protesto etmek üzere bir eylem düzenlemiştir: Grup üyeleri açılış günü, protokolde bulunan herkese Bienal sponsoru olan sermaye grubunun, 80 Darbesi'ni yapan askeri kadroyla zamanında nasıl bir dayanışma içinde olduğunu belirten bir mektubu, açılışa katılan herkesle paylaşmışlardır.

Görsel 2. Guerrilla Girls, 1989, Kadınların Met. Müzesine girmek için çıplak mı olmaları gerekir? / Do women have to be naked to get into the Met. Museum?, Poster. Google. Erişim: 17.07.2017, <https://wedompls.org/urban-projects/guerrilla-girls/>

Günümüzde dünyada sayıca kaç tane sanatçı inisiyatifi olduğunu bilmek oldukça zor ama bu oluşumların genel olarak ortak özelliklerinin; kurumsal otoriteye, toplumsal hiyerarşiye, piyasa dayatmalarına, ezberlenen form ve görsel çözümlere, her türlü baskı ve dayatma kültürüne karşı tavır ve söz söyleme özgürlüğü olduğunu düşünebiliriz.

Türkiye’de durum ne ?

Özellikle 70’lerden günümüze sanatın yeni ifadelerine dönük çok ilerici hamlelerin görüldüğü İstanbul’da, ‘Sanat Tanımı Topluluğu’ kurulmuş (STT), yeni eğilimler sergileri, genç etkinlik, performans günleri, İstanbul Bienali, Proje 4L, Borusan etkinlikleri alternatif modeller üreten dinamikler haline gelmiştir. Bu yenilikçi hareketlere 2000 yılından sonra başka kurumlar ve sergilerin yanı sıra sanatçılar tarafından yürütülen bağımsız mekanlar ve sanatçı inisiyatifleri de eklenmiştir. Bunlardan bazıları: ‘Hafriyat’, ‘Apartman Projesi’, ‘Nomad’, ‘Pist’, ‘Oda Projesi’ ve ‘5533’ olarak sayılabilir. 2009 yılında, ‘İstanbul 2010 Avrupa Kültür Başkenti Ajansı’, projeleri kapsamında, ‘Art Pie’ işbirliği ile, 02-06 Ekim 2009 tarihleri arasında 11. Uluslararası İstanbul Bienali’nin paralel bir etkinliği olarak, ‘2010 İstanbul Sanat Üretim Merkezi’ Kadırga’da, 1. Uluslararası Sanatçı İnisiyatifleri İstanbul Buluşması’nı düzenlemiştir. Bu etkinlik kapsamında, yurt içi ve yurt dışından bir çok sanatçı birlikteliğinin işbirliği yapmasına, iletişim ağlarının genişlemesine, aynı zamanda inisiyatif kavramının boyutları üzerine de tartışmaların, konuşmaların yapılmasına olanak sağlanmıştır. Bu ve benzer açılımlar üzerinden etkinlik alanını iyiden iyiye genişleten sanatçı inisiyatiflerine ‘Contemporary İstanbul Çağdaş Sanat Fuarı’nda kendilerini temsil edebilecekleri alanlar verilmeye başlanmıştır. Şu an Türkiye genelinde başta İstanbul olmak üzere, başka birçok şehirde de farklı sanatçı inisiyatifleri bulunmaktadır.

Ankara Güncel Sanat Ortamı ve İnisiyatifler

Ankara her ne kadar Türkiye Cumhuriyeti’nin başkenti olma özelliğini taşısa da, İstanbul kadar dinamik bir kültür ve sanat merkezi olmayı başaramamıştır. Yine de Ankara’nın, içinde olduğu siyasi – kültürel iklime rağmen, cesaret verici sanatsal faaliyet dönemleri yaşadığını söylemek yanlış olmaz. 1995 yılında ‘Sanart’ tarafından “Sanat ve Tabular” adlı sempozyum çerçevesinde Ankara Tren Garı’nda düzenlenen grup sergisi kamusal alana inen alternatif bir öneriydi” (Özgür, 2007, s.103). Yine 1998 yılında başlayan ‘Ankara’da genç sanat’ projeleri, 2000 yılında Çağdaş Sanatlar Merkezinde Ferhat Özgür tarafından düzenlenen ‘NesneBen’ sergisi, 2002 yılında Ankara Devlet Resim ve Heykel Müzesinde Gülsen Bal küratörlüğünde gerçekleştirilen ‘Eğer; Farklı Yaşantılar Üzerine Yansımalar’ sergisi, 2005 yılında Ferhat Özgür tarafından düzenlenen ‘Sır-Zaman: Türkiye ve Kore’den Sanat’ sergisi, yine 2005 yılında Marcus Graf tarafından düzenlenen ‘OffSpace’ sergisi, 2006 yılında Döne Otyam küratörlüğünde düzenlenen Ankara Tren Garı’nda gerçekleşen ‘Buradan Çok Uzakta: Bir Kamusal Alan Projesi’, 2006 yılında Ferhat Özgür tarafından ‘Alman Kültür’de düzenlenen ‘Konuş Benimle; Genç Kuşaktan Farklı Yaklaşımlar sergisi’ ve son olarak 2007 yılında yine Alman Kültür’de Şinasi Tek tarafından düzenlenen ‘Yeni İzlenim, Yeni Biçim’, 2000 sonrası Ankara güncel sanat ortamına yön veren etkinlikler olmuşlardır. Bu etkinliklere paralel olarak, düzenli olarak 80’li yıllardan beri Ankara kültür sanat hayatına süreli sergileri ile büyük katkıda bulunan ‘Galeri Siyah Beyaz’ ve ‘Galeri

Nev'in, kent ölçeğinde önemli etkileri olduğunu, yine bu bağlamda Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nin gerek bünyesinde, gerekse de kent mekanlarında organize ettiği önemli sergileri ve sempozyumları sayabiliriz.

Genç inisiyatifleri incelemeden önce 90'lı yılların ortalarında Cebrail Ötügen, Cezmi Orhan, Atilla İlkyaz, Murat Çelik, Sevinç Akkaya, Hülya Ulaş tarafından kurulan Ankara'nın ilk kolektif grubu 'Hangar Grubu'na göz attığımızda, Hangar için "Bir grup olarak yarattıkları ana izlekler ve ifadeleriyle hatırlanması gereken bir girişimdir" (Tek, 2014, s.92) diyen Şinasi Tek, grubun özelliklerini şöyle ifade eder: "Ankara'nın en eski inisiyatiflerinden olan Hangar grubunun araştırma laboratuvarı niteliğindeki atölye geleneği birçok önemli etkinliğin başlangıcı sayılmalıdır" (Tek, 2014, s.92). Hangar grubunun bu öncü tavrı, 2006-2007 yıllarından sonra kurulan genç inisiyatifler için de bir temel oluşturmuştur.

Şimdi bu yeni dalga sanatçı inisiyatiflerinin kısa tanımlarını yapıp, sonra da etkinliklerinin farklılıkları üzerine değerlendirmelerde bulunabiliriz.

2007 yılında Erdal Duman, Şevket Arık, Serkan Demir ve Mustafa Duymaz tarafından Ankara'nın en etkili sanat gruplarından biri olan 'Yaygara Güncel Sanat İniyatif'i kurulmuştur. Yaygara grubu kurulduğu yıldan bu yana, 'Şüpheyi Askıya Almak' (2007), 'Seyir Deneyimleri' (2008), 'Kimi Zaman' (2008-09), 'İyi Kötü Çirkin' (2009), 'Fasafiso' (2010), 'Doğa Cennetse Kent Cehennemdir' (2011), 'Paralaks' (2011) ve 'Göz Kararı' (2012-13) başlıkları altında birçok sergi düzenlemiştir. Bu etkinliklerde sergi yapma pratiğini de en ince ayrıntısına kadar düşünen grup üyeleri sergilerin kurumsal kimliğinden, çalıştıkları yazarlardan, her bir sergiye eşlik eden kitapların tasarımından, serginin yapılacağı mekanlara kadar çok büyük bir titizlikle çalışıp, sergi yapma pratiğinde alternatif bir model arayışını sürdürmüşlerdir. Grup, inisiyatif olgusunu sadece sergiler üzerinden değil, bu sergilerin yanı sıra Türkiye Mimarlar ve Mühendisler Odası Birliği (TMMOB) ile ortak projeler üreterek, kente dönük birçok toplumsal olayda ön sırada yer alarak ve eylemler düzenleyerek daha geniş toplumsal bir sorumluluk duygusu ile hareket etmektedir. Bu özelliklerine ek olarak, 'Yaygara' grup üyelerinin ortak kolektif projeleri arasında, 'Mardin Bienali'ne ortak katılım, 'Gezgin Kulübe', 'Benim için Bir Yer; Kapının Önü', 'Göğün Altı, Giyinik Gösteren Gözlük' gibi projeler yer almaktadır. Yaygara'nın kente kattığı dinamik sergi serileri yanında, Ankara sanat ortamında 2010 ve sonrası, başka alternatif grupların da kendini göstermeye başladığı yıllar olarak dikkat çekmeye başlamıştır.

Görsel 3. Yaygara Güncel Sanat İnisyatifinin gerçekleştirdiği “Fasafiso” Sergisi Açılışından, 2010, (Cermodern) (Fotoğraf: Kişisel Arşiv)

‘Kitschen Güncel Sanat İnisyatifi’, 2010 yılında Fırat Engin, Ekin Kılıç ve Elif Varol Ergen’in bir araya gelmesiyle ortaya çıkmıştır. İnisyatifin 2009-2010 yılında ‘Kapalıyız’ adlı sergisi ‘Galeri Kara’da, 2010-2011 yılında ‘Whatever I am not an Artist’ sergisi, yine bir alternatif sanat mekanı olan ‘Torun’da, 2014 yılında da ‘Müphem, Sarhoş, Köpek!’ sergisi, ‘Ankara Cermodern’de gerçekleşmiştir. ‘Kitschen’ sergi bildirimleriyle, tasarım anlayışıyla, katalog vb. yayınlar yerine çıkardıkları fanzinlerle ve sergi yapma pratiklerine ek olarak ilgilendikleri sokak sanatı ve internet eylemleriyle, kente önemli sanatsal katkılarda bulunmuştur.

2012 yılında kurulan ‘Torun’, diğer Ankaralı inisiyatiflerden farklı olarak, tamamen grubun üyeleri tarafından finanse edilerek bağımsız olmayı, ayakta kalmayı başarmıştır. Mekan kullanmak isteyen sanatçılardan herhangi bir kira bedeli talep edilmemiş, bunun yanı sıra sergilerden bir satış olması durumunda dahi herhangi bir komisyon ücreti alınmamıştır. Hiçbir ticari anlamda faaliyet göstermeyen ‘Torun’, 2012’den 2016’ya kadar 40’ın üzerinde projeye ev sahipliği yapmıştır. Alternatif sergileme biçimlerinin denendiği, görsel, işitsel performansların icra edildiği, deneysel her türlü sanatsal mecranın gösterildiği projeler kapsamında Ankara’dan ve Ankara dışından pek çok farklı sanatçı ve sanatçı grubuna ev sahipliği yapan ‘Torun’ hem 2014, hem de 2015 yıllarında SAHA derneğinin ‘Bağımsız Sanat İnisyatiflerinin Sürdürülebilirliğine Yönelik Destek Fonunu’ almaya hak kazanmıştır. Bu fonun yanı sıra 2013 ve 2014 yıllarında ‘Torun Pazarı’ isimli etkinlikler düzenlenmesine ve 2016’da ‘Ankara Galerisi Siyah Beyaz’ iş birliğiyle ‘Paranın Gözü Kör Olsun’ isimli ‘Torun’a destek sergisi gerçekleştirilmesine rağmen, mekan sürdürülebilirliğini devam ettirememiştir.

Ankara’nın ilk sokak sanatı ile uğraşan grubu olarak düşünebileceğimiz ‘KÜF Project’ ile ondan kısa bir süre sonra ortaya çıkan ‘Avareler’, Ankara’nın kimliği örtük, her an her yerde çalışmalarlarıyla karşılaşabileceğiniz gruplar. Her iki grup, birbirine benzeyen ve de ayrışan

yönlere sahip, ama her ikisi de benzer bir dil kullanarak sokakları boyuyor, iktidara, kentsel rant politikalarına, kültürel dinamiklere eleştirel, ironik, mizahi bir dille eylemler, işler gerçekleştiriyorlar.

Görsel 4. KÜF Project, Tosun Paşa. Google. Erişim: 17.07.2017, <http://boyaliduvlar.tumblr.com/post/88410391547/kuf>

Görsel 5. Avareler, Stencil Çalışması. Pinterest. Erişim: 17.07.2017, <https://tr.pinterest.com/pin/440226932296523300/>

2012’de kurulan bir diğerkolektif Aslı Işıksal, Ayşenur İpek, Engin Esen, Nilay Kalınbayrak, Seniha Ünay ve Sevda Demirel’den oluşan ‘Gerçek Kötüler’. Ekip 2012’de ‘İmkansız Galeri’ sergisini ‘Galeri Kara’da, 2014 yılında da ‘Bizzat Ben Kendim: Bir İkilem Olarak Ben’ başlıklı sergiyi ‘Ankara Cermodern’de gerçekleştirmiştir.

Yine 2012’de Ali Şentürk, Hüseyin Arıcı ve Alper Aydın tarafından kurulan ‘Pelesiyer’ İnişiyatifi, kent merkezinin aksine Ankara’nın dış bölgelerinde arazi üzerine gerçekleştirdikleri keşifler ve alanda buldukları izler üzerine odaklanmış, sergilerini de doğrudan mekansız olarak sanal bir platformdan online olarak izleyiciyle paylaşmışlardır.

2013 yılında Ahu Akkan, Ferda Demirel, Hatice Çöklü, Özlem Tekdemir ve Rukiye Eplidede tarafından kurulan ‘Kırmızı İnişiyatifi’, kısa sürede birçok projeyi hayata geçirmiştir: 2013’de ‘Galeri Kara’da ‘Acı Biber’, yine aynı yıl içerisinde ‘Çağdaş Sanatlar Merkezi’nde ‘Öyleyse Varım’, 2014’de ‘Cermodern’de ‘Yer Çekimi’, 2015’de ‘ODTÜ’de ‘Fragmanlar’ ve ‘Foyart’da ‘Nefes Al’, 2016 yılında da ‘AGSanat’ta ‘Siyah Nokta’ isimli sergileri düzenlemişlerdir.

Ortak Özellikler, Alternatif Tutumlar

Bütün bu inisiyatiflerin yapıp – ettikleri etkinlikler, sanat piyasasına mesafeli duran akademik ortam ve akademinin gerçekleştirdiği salon sergilerinin aksine; küratör, kurum, medya, koleksiyoner vb. başka dinamikler açısından genç sanatçılara bir çeşit motivasyon ve görünürlük alanı oluşturmuş, protokolden uzak ve içe kapalı olmak yerine, pratik ve teorik bilgiyi kent ölçeğinde yayarak, sanatın toplumsal bir karşılık bulmasına ve tartışma ortamlarının yaratılmasına katkıda bulunmuştur. Örneğin, ‘Yaygara’ grubunun sergileri aynı zamanda İstanbul gibi büyük kentlerden de izleyici ve katılımcıları Ankara’ya çekmiş, sanat piyasasının değişik pozisyonlar üstlenen aktörlerini Ankara sanat ortamı ile bir araya getirmiştir.

Yine bu inisiyatif sergilerinde sanatın temel olgularının da tartışmaya açıldığını, sorgulandığını görebiliyoruz. Örneğin, ‘Kitschen’ Sanat İnişiyatifi’nin 2012’de ‘Torun’da gerçekleştirdiği “Whatever I am not an artist” sergisi “Sanatçı Kimliğini” tartışmaya açan bir sergi iken, ‘Gerçek Kötüler’ İnişiyatifi’nin ‘Galeri Kara’da gerçekleştirdiği ‘İmkansız Galeri’ sergisi ‘Galeri’ fikrini tartışmaya açmıştır. Dolayısıyla inisiyatif sergileri, sanatsal kavramlar üzerine akademik tanımların aksine yeni önermeler ve önerilerde de bulunmaya, bunlar üzerine düşündürmeye çalışmıştır.

Ankara’nın güncel sanat çevresinde, sanatın evrensel ölçütlerde karşılığını büyük bir cesaret örneği ile uygulamaya çalışan bu Ankaralı sanatçı inisiyatiflerini başka benzer oluşumlardan ayıran bir özellik de; bu grupların aynı zamanda akademi kökenli genç sanatçılardan oluşuyor olmaları. Bu tarafıyla bu inisiyatifler akademik tüm teamüllere rağmen, sanatsal bağlamda akademi ve inisiyatif ilişkisinin de önemini açığa çıkarmaktadırlar. Aslında olan; inisiyatiflerin aynı zamanda akademik bilgiyi, deneyimi sahaya taşımaları ve bu deneyimi katmanlandırmalarıdır.

Görsel 6. Kitschen Güncel Sanat İnisyatifinin gerçekleştirdiği “Whatever I am not an artist” sergi afişi, (Torun) (Fotoğraf: Kişisel Arşiv)

Sonuç

Ankara'nın son on yılında oldukça aktif yer aldığını düşündüğümüz sanatçı inisiyatiflerinin karşılaştıkları en büyük sorun, sürdürülebilirlik. Bu gruplar kendi belirledikleri idealler üzerinden, alternatif ve bağımsız olmanın gayretinde her türlü otoriter söylemin karşısında yer alıyorlar. Ancak gerek finansal sorunlar, gerekse de toplumsal karşılıkların tatmin edici bir düzeye gelememesinin yarattığı moralsiz ortam, inisiyatif üyelerinin direncini kırmakta. Karşılaşılan zorluklar karşısında yeni stratejiler üretme zorunda olan bu kolektif hareketler son zamanlarda örgütsüz bir halde de olsa, sosyal medya gibi platformlar üzerinden etkilerini devam ettirmeye çalışıyorlar. Bu noktada kurumsal bir yük ve sorumluluk dayatamayacağımız inisiyatiflerin aktif oldukları süre içerisinde aldıkları roller, gerçekleştirdikleri projeler, kentin tarihine düşülüyor olması açısından oldukça önemli. Çünkü kapanan ya da etkisi sönen oluşumların olduğunu göz ardı edemeyeceğimiz gibi, mevcut aktif inisiyatiflerin de kalıcılığı tartışmalı bir durum. Bu noktada sorunun çözümü, kendi kronolojilerinde birbirine eklenen kolektifler olmasında aranabilir. Yani kuşaklar arası rol - model pozisyonu oluşturuyor olmaları belki de en büyük güçleri. Bu açıdan bakıldığında, kentin bundan sonraki yıllarının yeni oluşumlara gebe olduğunu düşünmek yanlış olmaz, bu yolla sürdürülebilirliğin önündeki engeller de aşılabılır.

KAYNAKLAR

- Bursalı, Elif Ayşe. (2013). *Sanatçı İnisyatifleri ve Sanatçılar Tarafından Yürütülen Mekanların İstanbul Güncel Sanat Alanındaki Rolü*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Kültür Yönetimi.
- Lynton, Norbert. (1991). *Modern Sanatın Öyküsü* (C. Çapan & S. Öziş, Çev.). İstanbul: Remzi Kitabevi
- Özgür, F. (2007). Herşeye Rağmen. Halil Altındere & Süreyya Evren. *Kullanma Kılavuzu* (s.102-107). İstanbul: art-ist yayıncılık
- Tek, Şinasi. (2014). Akademik Geleneklerin Dışındaki Alan: İnisyatifler. *İstanbul Art News - Ankara Eki*, 7, 92-93.